

Navalnyj blir en symbol

1922 låg den ryske diktaren Velimir Chlebnikov för döden i byn Santalovo i Novgorodtrakten. Han skrev då en liten dikt som får mig att tänka på Aleksej Navalnyj.

*Jag dog och brast i skratt
det stora blev litet och det lilla blev stort
en hemlig tråd ledde mig in i den existentiella
världen
och jag såg universum i min bloddroppe*

Hur kom det sig att Navalnyj praktiskt taget ”uppstod från de döda”?

Han har själv berättat hur han i flyget från Tomsk i hela kroppen kände att han höll på att dö, och greps av en känsla av icke-existens. Dödsskriken när han ligger på golvet i flygkabinen ger kalla kårar.

Det var meningen att Navalnyj skulle dö, om det finns inget tvivel. När Putin i en intervju med ett snett grin sade ”Om de hade velat döda honom, hade de gjort det”, kan man höra en ironisk besvikelse i rösten. En styrka på åtta säkerhetsmän hade i fyra år följt med Navalnyj på hans politiska turnéer i landet och nu hade de äntligen i Tomsk lyckats gnida in nervgiftet novitjok i hans kalsonger. Och detta kommer senare att avslöjas av Navalnyj själv som ringer upp en av förgiftarna, låtsas vara en högre uppsatt och ställer frågor som förgiftaren, i rädsla för den han tror är chefen, besvarar!

Men hur kom det sig att Navalnyj överlevde?

Det sker genom en rad ingripanden som ingalunda är givna. Den första räddaren är piloten. När han får höra att det finns ett sjukdomsfall ombord på planet befinner han sig nära staden Omsk och går ner där –

helt enligt reglerna. Men han vet inte vem han räddar. På sjukhuset i staden dit Navalnyj förs inser man att läget är allvarligt och han försätts i koma. Sedan håller allt på att gå galet. Säkerhetsfolket anländer, Navalnyj hålls kvar, hustrun som flugit in från Moskva får inte gå in till honom, läkarna tvingas ljuga för medierna (och har förövrigt ingen aning om novitjok). Där hade allt kunnat sluta.

In i historien kommer då Pussy Riot-medlemmen¹ Nadezjda Tolokonnikova. Hennes man Pjotr Verzilov utsattes för en giftattack 2018 och räddades då av Jaka Bizilj, filmproducent och aktivist för mänskliga rättigheter, chef för organisationen *Cinema for Peace* i Berlin. Som filmproducent hade han fascinerats av konstnärskollektivet Pussy Riots performanceer och 2014 när Tolokonnikova kom ut ur fängelset hjälpte han henne till USA för nya inspelningar. När Nadezjda får höra att Navalnyj ligger på sjukhuset i Omsk, gör hon omedelbart kopplingen till sin man, ringer upp Bizilj och ber enträget att han måste rädda Navalnyj som befinner sig i livsfara.

Jaka Bizilj blir således central vid räddningen av Navalnyj, och privata donatorer till *Cinema for Peace* kommer att stå för kostnaderna för ambulansflyget och sjukhusvistelsen i Berlin. Biziljs auktoritet gör det möjligt att få Merkel och Macron att vända sig till Putin och *be om* att få föra ut Navalnyj ur Ryssland. Troligen har Putin då informerats av säkerhetscheferna att det är ofarligt, giftet kan inte längre upptäckas i kroppen (kalsongerna är beslagtagna) och Navalnyj kan fortfarande dö. Det hade till och med varit bättre om han dött på sjukhuset i Berlin. Men Navalnyj dör inte och snart är skandalen internationell – i Ryssland har man använt ett kemiskt stridsmedel för att ta livet av en politisk oppositionell. Och det internationella förbudet mot kemiska stridsmedel har Ryssland självt undertecknat.

Navalnyj uppstår från de döda och ”brister ut i skratt”. Han har segrat och nu publicerar han filmen om Putins palats vid Svarta havet, filmen som kommer att ses av 130 miljoner. Filmen som river av alla masker som ryska massmedia mödosamt klistrat på den stora Ledaren.

Nu är Navalnyj redan inbegripen i en duell med Putin, på liv och död.

¹ Se min artikel www.sallskapet.org/ostblog/?p=1918

När Navalnyj sedan besluter sig för att fara tillbaka till Ryssland, grips säkerhetstjänsten åter av panik. Navalnyj måste hindras från att möta sina anhängare. Planet, ett reguljärt billighetsflyg, får inte gå ner där det brukar utan dirigeras om till ett annat flygfält. Vid passkontrollen skiljs Navalnyj från sin hustru och förs till en polisstation där en häktningsorder väntar och en snabbdomstol dömer honom till 2½ års fängelse, en upprepning av en tidigare dom som i Europadomstolen redan förklarats vara utan grund. Men nu finns inga hämningar längre hos Putin och säkerhetstjänsten. ”Han ska få ångra att han förblev vid liv”, ska Putin ha sagt och det uppfattas som en order till fängelsemyndigheterna. Efter att ha pinats i fängelset, torterats nattetid med upprepade väckningar, och förvägrats medicinsk vård, besluter Navalnyj att hungerstrejka för att få läkarhjälp. Åter lyfts Navalnyj fram i internationella rubriker, nu jämförs han redan med

Nelson Mandela, och Putinregimen hamnar alltmer på de anklagades bänk. ”Tror ni att Mr Putin är en mördare?” frågar den amerikanske tv-journalisten. ”Ja, det tror jag” svarar Joe Biden, USA:s president.

”Navalnyj kommer aldrig att släppas ur fängelset så länge Putinregimen sitter vid makten”, säger Vladimir Milov, en av politikerna i Navalnyjs rörelse FBK (Fonden för Kamp mot Korruptionen). Hela FBK förklaras nu vara en extremiströrelse och alla i rörelsen kan när som helst arresteras och de som understött den med donationer kan också straffas. Oppositionen har nu två alternativ: fängelse eller exil. Känns det bekant? Genom sina aktioner har Putin lyckats svartmåla sig själv och indirekt skapa en politiker, Navalnyj, vars symbolvärde för fredlig demokratisk opposition och rättvisa kommer att gå till historien.

27.5.2021

BARBARA LÖNNQVIST